

LIETUVOS RESPUBLIKOS POZICIJA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISME NAGRINĖJAMOJE BYLOJE OT,
C–184/20

Bylos OT, C–184/20, apibūdinimas

Byla C–184/20 Europos Sąjungos Teisingumo Teisme (toliau – Teisingumo Teismas) nagrinėjama pagal Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. kovo 31 d. nutartimi pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas (ES) 2016/679) nuostatų išaiškinimo. Konkrečiai, Teisingumo Teismo prašoma atsakyti į šiuos klausimus:

1. Ar Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies e punkte nustatyta sąlyga, kad tvarkyti duomenis būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdant duomenų valdytojų pavestas viešosios valdžios funkcijas, atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus, be kita ko, reikalavimą, kad valstybės narės teisė atitinka viešojo intereso tikslą ir yra proporcinga teisėtam tikslui, kurio siekiama, taip pat atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7 ir 8 straipsnius, aiškinatina taip, kad nacionalinėje teisėje negali būti nustatytas reikalavimas viešinti privačių interesų deklaracijų duomenis ir skelbti juos duomenų valdytojo – Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos – interneto svetainėje, suteikiant prieigą prie šių duomenų visiems subjektams, kurie turi galimybę naudotis internetu?

2. Ar Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas draudimas tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenis, atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas, be kita ko, į jos g punkte įtvirtintą sąlygą, kad tvarkyti duomenis būtina dėl svarbaus viešojo intereso priežasčių, remiantis Sąjungos arba valstybės narės teise, kuri turi būti proporcinga tikslui, kurio siekiama, nepažeisti esminių teisės į duomenų apsaugą nuostatų ir kuri turi numatyti tinkamas ir konkrečias duomenų subjekto pagrindinių teisių ir interesų apsaugos priemones, taip pat atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 8 straipsnius, aiškinatinas taip, kad nacionalinėje teisėje negali būti nustatytas reikalavimas viešinti privačių interesų deklaracijų duomenis, kurie gali atskleisti asmens duomenis, be kita ko, duomenis, pagal kuriuos galima nustatyti asmens politines pažiūras, narystę profesinėse sąjungose, lytinę orientaciją ir kitą asmeninio pobūdžio informaciją, ir skelbti juos duomenų valdytojo – Vyriausiosios

tarnybinės etikos komisijos – interneto svetainėje, suteikiant prieigą prie šių duomenų visiems subjektams, kurie turi galimybę naudotis internetu?

Pagrindinėje byloje nustatytos faktinės aplinkybės

Pareiškėjas, kurio tarnybinis statusas yra viešosios įstaigos, gaunančios finansavimą iš Lietuvos Respublikos biudžeto ar/ir fondų, vadovas, ginčija Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos priimtą sprendimą, kuriuo jis buvo pripažintas pažeidęs iki 2019 m. gruodžio 31 d. galiojusios Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo (toliau – Įstatymas) redakcijos II skirsnio „Privačių interesų deklaravimas“ nuostatas. Pareiškėjas į teismą kreipėsi manydamas, jog jo tarnybinio statuso asmenims minėtojo įstatymo nuostatos apskritai, o šiuo konkrečiu atveju – II skirsnio „Privačių interesų deklaravimas“ reikalavimai, įpareigojantys deklaruoti privačius interesus, neturėtų būti taikomi. Todėl, pareiškėjo nuomone, reikalavimas deklaruoti privačius interesus ir besąlygiškas deklaracijos viešinimas pažeidžia jo ir kitų asmenų, kurių duomenys turi būti nurodyti deklaracijoje, teisę į privatumą.

Bylos reikšmė Lietuvai ir pagrindiniai motyvai, dėl kurių teikiamos Lietuvos Respublikos pastabos

Pirma, vadovaujantis 2004 m. sausio 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 21 patvirtintų Europos Sąjungos reikalų koordinavimo taisyklių 119.2 punktu, Lietuvos Respublikos pozicija turi būti rengiama, kai Lietuvos Respublikos teismas kreipiasi į Europos teisminę instituciją dėl prejudicinio sprendimo Europos Sąjungos teisės aiškinimo ir taikymo klausimais, kaip yra šiuo atveju.

Antra, vadovaujantis Pavyzdiniu ES Teisingumo Teisme svarstomų bylų svarbos Lietuvai nustatymo kriterijų ir Lietuvos Respublikos pozicijos formulavimo gairių sąrašu, patvirtintu Vyriausybės ES komisijos 2016 m. gegužės 10 d., prognozuojama, kad būsimas sprendimas gali turėti įtakos Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintam reguliavimui (3 punktas). Pažymėtina, kad 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusioje Įstatymo redakcijoje nebeliko nuostatos, jog pareiškėjo statuso asmenys (viešųjų įstaigų, gaunančių lėšų iš Lietuvos valstybės ar savivaldybių biudžetų ir fondų, vadovai) privalo pildyti ir teikti privačių interesų deklaracijas. Taigi nagrinėjant nacionalinio teismo pateiktus klausimus bus vertinamas iki 2020 m. sausio 1 d. galiojęs teisinis reguliavimas. Atsižvelgiant į tai, kad paprastai Teisingumo Teismas Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas aiškina apsiribodamas pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis faktinėmis aplinkybėmis, byloje bus pateikiamas siūlomas teisinis aiškinimas tik šio konkretaus ginčo faktinių aplinkybių kontekste.

Lietuvos Respublikos pozicijos derinimas

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Europos teisės departamentas (toliau - Europos teisės departamentas), naudodamasis Lietuvos narystės Europos Sąjungoje informacinės sistemos (LINESIS) Europos Sąjungos teismų posisteme, apie šią bylą informavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją, Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją, Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją ir Valstybės tarnybos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. 2020 m. rugpjūčio 20 d. Teisingumo ministerijoje buvo organizuotas ES teismų darbo grupės posėdis, kuriame dalyvavo Teisingumo ministerijos, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos bei Valstybės tarnybos departamento atstovai, pozicijai ir galimiems ją pagrindžiantiems argumentams aptarti. Taip pat buvo raštu kreiptasi į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą prašant pateikti argumentų dėl galiojančio ir (ar) iki 2019 m. gruodžio 31 d. galiojusio Įstatymo nuostatų pagrįstumo bei proporcingumo.

Darbo tvarka suderintą poziciją sutarta teikti svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimui. Terminas rašytinėms pastaboms pateikti yra šių metų spalio 12 d.

Lietuvos Respublikos pozicija ir pagrindiniai palaikomi teiginiai

Lietuvos Respublikos pastabose byloje *OT, C-184/20* teikiant atsakymus į Teisingumo Teismui pateiktus klausimus bus laikomasi toliau nurodytos pozicijos.

Teikdama paaiškinimus byloje *C-184/20* Lietuvos Respublikos Vyriausybė visų pirma atkreips Teisingumo Teismo dėmesį į tai, kad teisinis reguliavimas, galiojęs tuo metu, kai susiklostė pagrindinės bylos aplinkybės, nuo 2020 sausio 1 d. yra pasikeitęs ir šiuo metu tokie subjektai, kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, nebeturi pareigos deklaruoti savo privačių interesų. Be to, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas pareigos pateikti deklaraciją nevykdė, ši deklaracija nebuvo paskelbta, taigi ir jo asmens duomenys nebuvo ir nebus pavišinti.

Pirmuoju Teisingumo Teismui pateiktu klausimu iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsniui, atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 8 straipsnius, prieštarauja Įstatymo reikalavimas viešinti viešųjų ir privačių interesų deklaracijų duomenis ir skelbti juos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos interneto svetainėje, suteikiant prieigą prie šių duomenų visiems subjektams, kurie turi galimybę naudotis internetu.

Atsakydama į šį klausimą Lietuvos Respublikos Vyriausybė laikysis pozicijos, jog atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes, galiojęs reguliavimas neatitiko būtinumo ir proporcingumo principų, nes, kaip nurodyta, Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo Nr. VIII-371

pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-3167 aiškinamajame rašte, šia nuostata siekta sukontroliuoti subjektų, kurie gauna viešąsias lėšas, elgesį, kad tokios lėšos būtų naudojamos pagal paskirtį, tačiau tokia kontrolė užtikrinama per viešųjų pirkimų įstatymais suteiktą perkančiojo subjekto statusą.

Antruoju Teisingumo Teismui patektu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsniui, atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 8 straipsnius, prieštarauja Įstatyme nustatytas reikalavimas viešinti privačių interesų deklaracijų duomenis, kurie gali atskleisti specialių kategorijų asmens duomenis, be kita ko, duomenis, pagal kuriuos galima nustatyti asmens politines pažiūras, narystę profesinėse sąjungose, lytinę orientaciją ir kitą asmeninio pobūdžio informaciją, ir skelbti juos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos interneto svetainėje, suteikiant prieigą prie šių duomenų visiems subjektams, kurie turi galimybę naudotis internetu.

Atsakant į šį klausimą bus laikomasi pozicijos, kad iki 2019 m. gruodžio 31 d. galiojusi Įstatymo redakcija nustatė, kad šio teisės akto paskirtis ir uždaviniai yra siekti suderinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti bei plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje (1 straipsnis). Taigi Įstatymo nuostatos atitinkamų valstybės institucijų (nagrinėjamu atveju – Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos) apskritai neįpareigoja rinkti, kaupti, sisteminti ar kitaip tvarkyti nacionalinio teismo nutartyje minimų specialių kategorijų asmens duomenų. Remiantis Europos duomenų apsaugos valdybos nuomonėje pateiktais išaiškinimais, specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymu neturėtų būti laikomi tokie atvejai, kai duomenų valdytojas neturi tikslo tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenis. Pagrindinės bylos atveju pažymėtina, kad Vyriausioji tarnybinės etikos komisija įgaliota nustatyti bei tvirtinti privačių interesų deklaracijos formą, iš kurios turinio matyti, jog Komisija niekuomet nesiekė ir nesiekia tvarkyti išskirtinai specialių kategorijų asmens duomenų, kuriuos tvarkyti bei skelbti draudžia įstatymai. Taigi viešųjų ir privačių interesų deklaracijos paskelbimas interneto svetainėje neprieštarauja Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsniui, atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 8 straipsnius.

Lietuvos Respublikos pozicijos rengėjai

Lietuvos Respublikos poziciją byloje C–184/20 parengė Europos teisės departamento Atitikties Europos Sąjungos teisei skyriaus vedėja Viktorija Vasiliauskiene (tel. 8 5 266 2852, el. paštas viktorija.vasiliauskiene@tm.lt).

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA 188604955, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PATIKSLINTOS POZICIJOS BYLOJE C-184/20
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-10-05 Nr. (8.6.1E) 33R-90
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Viktorija Vasiliauskienė, Vedėja, Atitikties Europos Sąjungos teisei skyrius
Sertifikatas išduotas	VIKTORIJA VASILIAUSKIENĖ, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-10-02 14:35:04 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-07-30 10:51:18 – 2022-07-29 10:51:18
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Karolis Dieninis, Direktorius, Europos teisės departamentas
Sertifikatas išduotas	KAROLIS DIENINIS, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-10-02 14:38:07 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-07-25 09:58:08 – 2022-07-24 09:58:08
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Elvinas Jankevičius, Teisingumo ministras
Sertifikatas išduotas	ELVINAS JANKEVIČIUS, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-10-05 14:41:46 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-10-05 14:41:47 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-05-15 16:15:52 – 2021-05-14 16:15:52
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avily, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, i.k. 188604955 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-09-25 15:37:33 iki 2022-09-24 15:37:33
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avily, versija 3.4.43

DETALŪS METADUOMENYS**Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)**Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus.
Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2020-10-05 15:13:00)**Paieškos nuoroda**

–

Papildomi metaduomenys

Nuorašą suformavo 2020-10-05 15:13:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys